

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת ויחי תשפ"ה לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף תפ"ב

והלא יעקב ילד. אלא יעקב ילד ויוסף כלכל, לפיכך נקראו על שמו. וממנו נלמד שכל המגדל יתום בתוך ביתו, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו ע"ש. וזהו גדול הטובה שהיתה בירידתו, שזכה להחיות עם רב, ובזה נחשב לו כאילו ילד כל בית ישראל. [והנגינה על 'למען' היא רביעי, כי בגמרא שם יש ארבע ילפותות על דין זה, דהמגדל ומכלכל אחרים נחשב לו כאילו ילדו]. אך אכתי יש להבין אריכות הלשון, 'למען עשה כיום הזה' להחיות עם רב, דלכאורה נראה מיותר.

*

וּנְרָאָה דהנה יעקב אמר ליוסף, א-ל-ש-ד-י נראה אלי בלוח בארץ כנען ויברך אותי, ויאמר אלי, הנני מפרך והרביתיך ונתתיך לקהל עמים, ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריו אחוזת עולם (מח-ג). והנה דבר ה' אל יעקב בלוח היה שני פעמים, חדא, כשיצא לבית לבן, בחלומו בבית המקדש, והנה ה' נצב עליו ויאמר, אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, והיה זרעך כעפר הארץ, ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה (כח-ג). שנית, בחזרה מבית לבן, אני א-ל-ש-ד-י פרה ורבה, גוי וקהל גוים יהיה ממך, ומלכים מחלצין יצאו, ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה, ולזרעך אחריו אתן את הארץ (לה-יא). ובכל פעם שילב ה' ברכת ריבוי זרעו, יחד עם נתינת הארץ לו ולזרעו.

וּנְרָאָה הקשר של שני דברים אלו, דאיתא בגמרא (גיטין נו.) ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך, וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים. אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא, ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק. אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא, שקורי משקרייתו. אמר ליה (ירמיה ג-ט) ארץ צבי כתיב בה, מה צבי זה אין עורו

וּיְקַרְבוּ ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו וגו', אל נא תקברני במצרים (מז-כט). ובאור החיים הק' פירש, אל נא, לשון זמן, שאפילו לפי שעה לא יקברוהו, על סמך שישתדל אחר כך להעלותו, אלא תיכף ומיד יעלהו ע"כ. ויש להבין למה הקפיד על זה שיקברוהו תיכף שם, ולא סגי ליה שכאשר יצאו ממצרים ישאוהו עמהם. ומאי שנא מיוסף שאמר, פקוד פקוד אלקים אתכם, ואז והעליתם את עצמותי מזה (ג-כה). [וברש"י פירש סופה להיות עפרה כנים, ושאינ מתי חוצה לארץ חיים אלא בצער גלגול מחילות וכו' ע"ש. ונראה דאין הכוונה שחס על גופו שלא ירחשו הכנים עליו. אלא הכוונה, שכאשר יהא נקבר בעפרה, אז זכותו יגן שלא יהיה מכת כנים במצרים, ולא רצה לחסר מכה אחת מהעשר מכות במצרים. – וטעמים אלו נרמזים בהנגינה, זרק"א סגו"ל, כי הציווי ליוסף אל נא תקברני במצרים, היא משום זרק"א, היינו צער גלגול מחילות. וגם בשביל סגו"ל, רומז על המכה השלישית כנים, שנרמז בסגול].

ב ויאמר ישראל אל יוסף וגו', ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי (מח-כב). וברש"י לפי שאתה טורח להתעסק בקבורתי, וגם אני נתתי לך נחלה שתקבר בה, ואיזו, זו שכם וכו'. והיא תהיה לך חלק אחד יתירה על אחיך ע"כ. ויש להבין למה נתן לו שכרו באופן זה, להיות לו חלק יתר על אחיו בירושת הארץ, ובחר ליתן לו את עיר שכם דייקא.

ג ויאמר אליהם יוסף אל תיראו, כי התחת אלקים אני, ואתם חשבתם עלי רעה, אלקים חשבה לטובה, למען עשה כיום הזה להחיות עם רב (ג-ט). ובפשוטו הכוונה שירידתו למצרים היתה בזה טובה גדולה שכלכל את אביו וכל משפחתו כל ימי חייו. ובגמרא (סנהדרין יט:) אמרו, גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה (תהלים עז-טז), וכי יוסף ילד,

הארץ. ועל כן צוה יעקב, שיוליכוהו כעת לארץ ישראל, ולא ימתינו עד כניסתם לארץ, כמו שעשו עם יוסף, כי כדי שיוכלו לזכות לברכת ה' לכבוש הארץ, זהו רק אם יעקב הוא קבור שם, אם היא הארץ אשר יעקב שוכב עליה, ולכן אל נא תקברני במצרים, גם לפי שעה.

ואם כן במה שנשבע יוסף ליעקב לקבורו בארץ כנען, על ידי זה גרם שיוכלו ישראל לירש הארץ, כי זהו תנאי ליעקב. על כן בדין הוא שיקבל יוסף שכרו ליקח חלק אחד יותר בהארץ משאר האחים, דאם לא שיוסף היה טורח בקבורתו, לא היה לשאר השבטים אחוזה כלל בארץ. ועל כן עבור טורח יוסף בקבורתו, מגיע לו שכרם אחד על אחיך, חלק אחד יותר משאר האחים.

והנה בתורת משה (בפרשתנו רי). כתב, דלפענ"ד אף על פי שארץ ישראל מוחזקת להיות לנו לנחלה מאבותינו (בבא בתרא ק"ט), אבל איננה מקודשת עד שקידשה יהושע בן נון על ידי כיבוש, ועזרא על ידי רשיון מלך כורש, כמבואר ברמב"ם (עיין ה' בית הבחירה ו-טז). וכל זמן שלא נתקדשה, אם כי חשובה וטובה יותר מארץ מצרים ושאר ארצות, כי זה שער השמים, אבל מכל מקום דין חוץ לארץ יש לה, לבד ממערת המכפלה שקנאו אברהם למקנה מאדוני הארץ בני חת (כג"ח), ויעקב קנה מקום למזבח בשכם במאה קשיטה (לג"ט) ע"כ.

ויש להוסיף, דכמו כן כל עיר שכם היה לה דין ארץ ישראל, כי קנה אותה יעקב בכיבוש מלחמה, וכמו שאמר ואני נתתי לך שכם וגו', אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, וברש"י כשהרגו שמעון ולוי את אנשי שכם, נתכנסו כל סביבותיהם להודווג להם, וחגר יעקב כלי מלחמה כנגדן (ב"ר פ"ג) ע"כ. ואם כן בימי יעקב היתה קדושת ארץ ישראל רק בשני מקומות, מערת המכפלה אשר קנה אברהם למקנה, ועיר שכם, אשר חלקת השדה קנה בכסף, והעיר קנה בחזקה בכיבוש מלחמה. ועל כן כיון שיוסף הטריח עצמו בקבורתו, להוליכו לקברי אבותיו במערת המכפלה שיש לה קדושת הארץ, על כן בדין שיטול בשכרו את עיר שכם, שיש לה קדושת הארץ קודם כיבוש שאר הארץ, מכחו של יעקב אבינו, אשר שם קברו אחר זה את יוסף, שנאמר (יהושע כד-לב) ואת עצמות יוסף וגו' קברו בשכם.

ומעתה מה שהורידו האחים את יוסף למצרים, אשר אתם חשבתם לרעה, היתה בזה טובה עצומה להכלל ישראל, שעל ידי זה נעשה יוסף משנה למלך, והיה בידו להוליך את יעקב לקבורו בארץ, אשר בזה נשלם התנאי של יעקב, שיזכו זרעו להיות כעפר הארץ ולנחול את ארץ ישראל. והנה בכבישת הארץ במלחמת סיחון נאמר, כי

מחזיק את בשרו, אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא, ובזמן שאין יושבין עליה גמדא ע"כ. ולכן כאשר נתברכו האבות בזרע אין מספר כעפר הארץ, אין מקום בעולם שיכיל ריבוי אנשים שמספרם כעפר הארץ, על כן הסמיך לזה נתינת הארץ, אשר היא כארץ צבי, ובזמן שיושביה עליה רווחא. ומקום של קנה אחד מתרווח לעיר של ששים רבוא בני אדם. כי לא יתכן ברכת ריבוי הזרע, רק כאשר יותן לנו ארץ ישראל לנחלה, וזה תלוי בזה.

וזהו שאמר לו ה', הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמים. ולא תחוש איך יסתדרו לחיות עם רב כזה, על כן אמר לו שוב ה', ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריו אחוזת עולם, כי ארץ זו בזמן שיושביה עליה רווחא, ויהיה להם אחוזה אחוזת עולם, שגם כאשר יהיה מספרם כחול הים, יוכלו להשאר באחוזה זו עד עולם [ולכן הנגינה 'קדמא ואולא', שזהו תכונת הארץ להיות רווחא וגמדא לפי יושביה].

*

ונראה בטעם שרק בארץ ישראל יש סגולה זו שמתרחבת הארץ, דאיתא במדרש (ב"ר ה"ז) למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה ע"כ. והיינו שרצתה בתשוקה גדולה לעשות רצון קונה, וכמאמרם (חגיגה יב). בשעה שברא הקב"ה את העולם היה מרחיב והולך כשתי פקעיות של שתי, עד שגער בו הקב"ה והעמידו, שנאמר (איוב כו-יא) עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתי, והיינו דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (בראשית לה-יא) אני א-ל שד-י, אני הוא שאמרתי לעולמי די ע"כ. ובהיות שתחלת הבריאה היתה מארץ ישראל, וכמו שנאמר (תהלים ג-ב) מציון מכלל יופי אלקים הופיע [ציון נבראת תחילה, וסביביה נדבקו רגבים עד סוף העולם מכל צד], ממנו מוכלל יופיו של עולם (יומא נד:) ע"כ. על כן שם בציון נשאר כח זה של תשוקת הארץ, והיא כמו פקעיות של שתי, שבכמותה קטנה ומתפשטת לאלפי אלפים כמותה.

*

והנה ה' אמר ליעקב אז במראה החלום, הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך. ואיתא במדרש (ב"ר ט"ד) ובלבד שיהא נקבר עליה ע"כ. ופירש בנור הקודש (שם) דתנאה קאמר, דדוקא אם יהיה נקבר עליה תנתן הארץ ההוא לזרעו. וזהו הרמז, אשר אתה שוכב עליה, בתנאי אם תשכון עליה לאחר מיתה, כי אז זכותך עומד עליהם ע"כ (הובא בענף יוסף שם). ואם כן ברכת ה' בריבוי זרעו, שזה מקושר בכניסת הארץ, תלוי הכל אם יקברו את יעקב בארץ כנען, כי אז זכותו עומד שיוכלו בניו לכבוש

ותולעה. וזכור בארך, באר שנבעת ממקורה, היא טפה סרוחה של זרע ושל לובן ע"כ.

ובמדרש שמואל כתב הטעם שכפל התנא את דבריו, כי חוץ מהסתכלות על פחיתות גופו, יש להסתכל גם על גודל מעלת נשמתו, דע מאין באת, שהנשמה היא חלק אלוה-ממעל, נחצבה מתחת כסא כבודו. ולאן אתה הולך, שהנשמה צריכה לחזור למקורה אחר פרידתה מן העולם, וליתן דין וחשבון על מעשיו, ויש לו להזהר על פקדונו, שלא להחזירה מקולקלת. והנשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראת אתה יצרתה אתה נפחתה בי, ויש להחזירה טהורה. ולהיות ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך (דברים כח-ו), שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם, מה ביאתך לעולם בלא חטא כך יציאתך מן העולם בלא חטא (בבא מציעא קז). ועל זה נאמר ביוסף, וימאן (לט-ח), והגנינה שלשלת, שהסתכל והתבונן בשלשה דברים הללו, וזה מנעו מן החטא.

ומצינו בענין זה עוד שלשלת, שלשה דברים המונעין מן החטא, כמאמרם (ברכות ה). לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע [שיעשה מלחמה עם יצר הרע], שנאמר (תהלים ד-ה) רגזו ואל תחטאו. אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, שנאמר אמרו בלבבכם, אם נצחו מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע, שנאמר על משכבכם, אם נצחו מוטב, ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, שנאמר ודומו סלה [יום הדומיה, הוא יום המות שהוא דומיה עולמית] ע"כ. והיינו כי לימוד התורה שומרת על האדם מלחטוא, כמאמרם (קידושין ל): אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ ע"ש. וכמו כן בקריאת שמע יוכל לנצח יצרו, כאשר מתבונן הלא כל אדם מוכן לקיים מצות ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך (דברים ו-ה), אפילו הוא נוטל את נפשך (ברכות נד), והיינו למסור נפשו בפועל על קדושת שמו, כי אין לחייו חשיבות, אם הוא צריך עבור זה להנתק מאת קונו, ואם כן מכל שכן כאשר ה' מבקש ממנו רק לוותר על תאות נפשו, בודאי שיהא מוכן להתגבר על יצרו עבור רצון קונו.

ואם לא נצחו גם בזה, אז יזכיר לו יום המיתה. ויש בזה רמז, כי מה שהאדם נכשל במעשיו, זהו מפני שיצרו מפתהו, שעוד יבוא ימים שירבה במעשים טובים, ויתקן עוד מה שפגם בימי קדם. אבל העומד ביומו האחרון של חייו, ומכיר כי עוד זמן קט למיתתו, אין גם אחד שיחטוא במזיד בשעותיו האחרונות. ועל זה אמרו (שבת קנג) שאלו תלמידיו את רבי אליעזר על מאמרם (אבות ב-י) שוב יום אחד לפני מיתתך, וכי אדם יודע איזה יום ימות. אמר להם וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה ע"כ.

הקשה ה' אלקיך את רוחו, ואמץ את לבבו, למען תתו בידך 'כיום הזה' (דברים ב-ל). ועל כן אמר יוסף, אלקים חשבה לטובה, ומהו הטובה, 'למען עשה כיום הזה', שעל ידו יזכו לכבישת הארץ שנאמר בה למען תתו בידך 'כיום הזה', ועל ידי שזכו לארץ ישראל שבטבעה רווחא וגמדא, יזכו גם 'להחיות עם רב', ושמתני זרעך כעפר הארץ, וכל זה נתהווה רק על ידי שמכרוהו אחיו, ונעשה משנה למלך במצרים, הרי כי חשבה אלקים לטובה.

*

עוד יש לומר במה שאמר יוסף למען עשה כיום הזה. ולבאר גם כן מה שאמרו השבטים ליוסף, אביך צוה לפני מותו לאמור, כה תאמר ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וגו' (ג-טז), וברש"י שינו בדבר מפני השלום, כי לא צוה יעקב כן, שלא נחשד יוסף בעיניו (יבמות סה:). ע"כ. ואולי יש לומר שכוונו על מה שאמר יעקב לפני מותו, האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט-א). ופירשו שבאחרית הימים יהיה קרירות בעבודת ה', אשר יקרא אתכם. והעצה לזה היא, האספו, שתאספו כולכם יחד, ואגידה, שתאגדו לאגודה אחת, והאיחוד הוא הצלה מכל רע ע"כ. ובדברים אלו יש ציווי מאביהם, להיות האחים באיחוד, בלא לבבות חלוקות.

וגם להבין מה שסיים סדר בראשית, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים, ויחנטו אותו, ויישם בארון במצרים (ג-כו), הלא יש לכוין לסיים בדבר טוב (רמ"א אר"ח סימן קלח), ולמה סיים במיתתו של יוסף הצדיק. גם יש לדקדק, דביעקב כתיב ויחנטו הרופאים 'את ישראל' (ג-ב), הזכיר את שמו של יעקב, וכאן נאמר ויחנטו 'אותו' בלי הזכרת שם יוסף.

ונראה דהנה בניסיון של יוסף בבית רבו פוטיפר כתיב, ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו וגו' (לט-יא). ויש לומר כי הנה ניסיונו של יוסף היה עצום מאד, הוא מוכרח לדור בבית זה כל ימיו כעבד לאדונו, אשר אין עבד יכול לברוח ממצרים, שהיתה ארץ מסוגרת (רש"י שמות יח-ט), וגם אם יוכל להתגבר פעם ופעמיים ושלש, מכל מקום ניסיון זה תהא תמידי יום יום, ומהו העצה להתגבר על יצרו.

אמנם איתא במשנה (אבות ג-א) הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. מאין באת, מטפה סרוחה. ולאן אתה הולך, למקום עפר רמה ותולעה. ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה ע"כ. ואמר הכתוב (קהלת יב-א) וזכור את בוראיך בימי בחורותיך. וברש"י וזכור את בוראך, שתתן דין וחשבון לפניו. וזכור את בורך, קברך, מקום עפר רמה

והיינו שיש להאדם לחיות במחשבה זו, כי יתכן שהיום הוא יומו האחרון, וביום זה לא יחטא לעולם, ואדרבה ישתדל לתקן כל מעשיו בתשובה.

והכתוב אומר, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום (דברים ד-ד). ופירש הרד"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זצ"ל, כי אתם הרוצים להיות דבוקים בה' אלקיכם, אלא שהיצר הרע מפנה את לבכם מעבודת ה', הרי העצה היעוצה לכך היא, כי תשיבו ליצר הרע ותאמרו לו ש'חיים כולכם היום', רק היום בלבד חיים אתם, שכן היום כאן ומחר בקבר, ועל כן ברצונכם לעבוד את השי"ת רק היום הזה בלבד, ולקיים ושוב יום אחד לפני מיתתך, וכך תאמרו לו גם מחר, וכן הלאה ע"כ.

גם נרמז בהזכרת יום המיתה, שיתבונן על יומו האחרון, כאשר שוכב על מטתו בימיו האחרונים על ערש דוי, ועולה במחשבתו כל ימי חייו שעברו, איך יצטער אז על בזבוז הזמן בהבל וריק, חטא ופשע, במה הוא עווב עולמו, הלא היה בידו לנצל אותם בתורה ומעשים טובים, אשר רק מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת.

ויוסף הצדיק שהיה לפניו נסיון תמידי בבית אדוניו, התעצם בשלשה דברים הללו של תורה וקריאת שמע והזכרת יום המיתה, ובכח שלשלת זו וימאן, עלה בידו לנצח את יצרו. אשר גם אם לא יוכל להרגיז היצר טוב על היצר הרע, ולא הועיל לו תורה וקריאת שמע, מכל מקום הזכרת יום המיתה מועיל לנצח את יצרו. וכמובן אשר מהזכרה לרגע בשעת הנסיון, אין הכרח שינצח את יצרו, ואין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות (סוטה ג). אלא יש לקבוע זאת בלבד, לחשוב בכל עת, שמא היום הוא יומו האחרון. ולמדריגה זו זכה יוסף, אשר בכל עת שהיה נכנס לבית אדוניו, ויהי כהיום הזה, היה לנגד עיניו שאין לפניו לחיות רק היום הזה, וישוב היום שמא ימות למחר, וביומו האחרון הוא לא יעשה חטא כזה. הוא לא יהיה לפניו עוד נסיון זה, כי זהו יומו האחרון, ולמחר הוא שוכב בקבר, ואין מה להתיירא מאדוניו. וזהו שאמר הכתוב, ויהי כדברה אל יוסף 'יום יום' (ל-ט), היא אמרה ליוסף יש לפניך יום יום, אתה תחיה עוד כמה ימים ושנים, וכבר תתקן אז מה שתפגום. אבל אצל יוסף, ויהי כהיום הזה' ויבא הביתה לעשות מלאכתו, הוא אין לפניו יום יום, אלא יום הזה לבד, ובוזה נמנע מן החטא, וינס ויצא החוצה.

ועל זה נאמר, ויברכם ביום ההוא לאמור, ישימך אלקים כאפרים וכמנשה (מ-ח). והיינו שבירכם, 'ביום ההוא לאמור', שיאמרו תמיד כי אין לפניכם בחייהם רק היום ההוא, ולא יותר, ואז אתם הדבקים בה' אלקיכם, כאשר חיים כולכם רק היום, וישוב היום שמא ימות למחר.

והנה מי שמגיע לידי מדה זו, שחושב תמיד כי זהו יומו האחרון, אז ימנע עצמו מהרבה מחלוקת שמבצבץ תמיד מזמן לזמן בין בני אדם, כי ביומו האחרון יש לו דאגות אחרות מלריב ריב ולנקום נקם. וזהו שאמרו ליוסף, אביך צוה 'לפני מותו', הוא צוה והדריך אותנו תמיד לחשוב יום יום שהוא עומד לפני מותו, ובציווי זה מונח צוואה לפניך, שא נא פשע אחיך, כי העומד לפני מותו, אין לו מחשבת נקם לאחיו.

*

והנה אמרו במדרש (ויק"ר ל-ה) שרה אמנו ירדה למצרים וגדרה עצמה מן הערוה ונגדרו כל הנשים בזכותה, יוסף ירד למצרים וגדר עצמו מן הערוה ונגדרו כל ישראל בזכותו ע"כ. ויש בזה מוסר השכל, איך מעשה אחד של האדם, שמתגבר על יצרו בעת נסיון, השפעת קדושתו היא גדולה כל כך, שהשפיע על רבבי רבבות ישראל שהיו במצרים בתקופה של יותר ממאתים שנה, שלא נתערבו במצרים אף אחד, ורק אחת היתה ופרסמה הכתוב שנאמר (ויקרא כד-יא) ושם אמו שלומית וגו' (שם). ואילו לא עמד יוסף אז בנסיון, היה תלוי בקולרו כל עם ישראל במצרים שנכשלו בחטא.

ואינא במדרש הגדול, שבאותו בית שהיה נסיונו של יוסף, שם נלקחה שרה לפרעה (הובא בספר למכסה עתיק). ואם כן השרה מתחלה שרה אמנו קדושה בבית הזה, וזה היה סיוע ליוסף שיוכל לעמוד גם הוא אחר כך בנסיונו.

ולכן אנו נקראים בני יעקב ויוסף, כי המלמד תורה לבן חבירו כאילו ילדו (סנהדרין שם), ומכל שכן יוסף שכבש את הדרך לבני ישראל לעמוד בנסיון בערות הארץ, ובצדקתו לא התערב אף אחד מישראל עם המצריים, דנחשבים כולם כבניו. יעקב ילד ויוסף חניכם לקדושה, ואנו בני יעקב ויוסף סלה.

ודבר זה השיג יוסף והשכיל להבין, שהורידו ה' למצרים, כדי לעמוד שם בנסיונו, ובוזה יגדור את כל בית ישראל במצרים, שיהיה גם להם כח זה למנוע מן החטא, על ידי שיזכרו את יום המיתה, לחיות תמיד בהשקפה זו כאילו היום הוא יום האחרון שלו, וכמו שנאמר ביוסף ויהי כהיום הזה, שלא היה לפניו אלא היום הזה. וזהו שאמר להם, אתם חשבתם עלי רעה, אבל אלקים חשבה לטובה, ומהו הטובה שהיתה בירידתו למצרים, 'למען עשה כיום הזה', שיוכל כל אחד ואחד מישראל לעשות כמו שעשיתי ביום הזה, ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו, לכיון דעתו שאין לפניו רק יום הזה, ובוזה זכה 'להחיות עם רב', אשר כל בית ישראל במצרים יהיו עומדים חי בצדקתם, ולא כהרשעים אשר קרויין מתים.

וזהו שמסיימת הפרשה בדבר טוב, וימת יוסף וגו' ויחנטו אותו, כי ההחנטה היא מה שעושים לגופו של המת שיתקיים שנים רבות אחריו. ועל דרך זה היה ביוסף הצדיק, אשר קדושתו השפיע על הדורות הבאות אחריו להתקיים בקדושת מדתו. וזהו ויחנטו 'אותו', שעשו קיום להאות שלו, שיוכלו כל ישראל לקדש האות שלהם דוגמת יוסף, וייתשם בארון במצרים, להיות נגד עיניהם תמיד במצרים, שזהו יומם האחרון, היום כאן ומחר בארון בקברו. ובזכותו של יוסף נגדרו כל ישראל במצרים, להיות עם קדוש לה'.

וכח זה של יוסף הצדיק נותנת סיוע גם לכל הגלויות, שהם כולם המשך מגלות מצרים, שלא השלימו שם הזמן, שנוכל להיות גדורים, וללכת בדרכו של אותו צדיק, שחנטו אותו, להיות לקיום זכותו וצדקתו לעולמי עד.

* * *

קען זיין וועגן דעם הייבט זיך אן די טעג פון שובבי"ם ביי פרשת ויחי ווען מען ענדיגט די פרשה. נאך דעם וואס ס'גייט אדורך די פרשה, און מען זעהט וואס יוסף אליין האט מחשיב געווען זיין צייט וואס ער איז געווען אין מצרים, די נסיונות וואס ער האט געהאט, אז דאס האט איבערגעלאזט א כח אויף שפעטער'דיגע דורות, וייתשם בארון במצרים. הייבט זיך אָן די זמנים פון שובבי"ם, וואס דאס איז טעג ס'איז געשטעלט געווארן - ווי ס'שטייט שוין אין הייליגע ספרים - אז א מענטש זאל קענען מתקן זיין זיין עבר.

אמאליגע צייטן פריער'דיגע דורות, יעדער ערליכער איד האט געפאסט [עכ"פ עפעס] אין די טעג. אונז האבן מיר היינט נישט די כוחות הנפש אויף תעניתים. ס'איז דא זאכן וואס מען קען יא טוען און דאס דארף מען טוען.

די ערשטע איז דאך סור מרע. יעדער מענטש ווייסט זיינע נסיונות און ער ווייסט וואס ער האט אדורכצוגיין. ויהי כהיום הזה, ווען מען קומט אויף א פלאץ ווי ער ווייסט ער קען האבן א נסיון, געדענקן דעם היום הזה, געדענקן אזויווי יוסף האט געהאט דעם נסיון וויאזוי ער האט זיך מתגבר געווען. סור מרע, אוועקגיין פון א נסיון. ווען א מענטש איז אין א נסיון איז זייער שווער אז מ'זאל זיך קענען מתגבר זיין, ס'איז זייער שוואך די כוחות הנפש פון היינטיגן דור. אבער זיך אויסצומיידן נישט צוצוקומען צו קיין נסיון, נישט זיך אריינלייגן בידיים אין א נסיון, דאס האט א מענטש דעם כח. בעפאר ער איז צוגעקומען דערצו קען ער עס טוען.

יעדער האט זיינע נסיונות, ער ווייסט וואס ער קען צוריקהאלטן ער זאל נישט צוקומען צו קיין נסיון. עכ"פ אפילו מ'קען נישט אויף שטענדיג, זאל ער זיך מאכן גדרים כאטש די זעקס וואכן פון שובבי"ם, מאכן זיך א געוויסן גדר. א מענטש דארף טראכטן, ס'הייבט זיך אָן טעג פון תיקונים, וואס גיי איך צוגעבן אין די זעקס וואכן מער ווי אנדערסמאל, נעמען אויף זיך כאטש עפעס, א קלייניגקייט, נישט קיין נפק"מ וויפיל, מאכן זיך א גדר - די התחלת פון תשובה איז מיט דעם.

תפלה, מתפלל זיין. אמאל האט מען אויסגעזאגט תהלים. אין אונזערע צייטן ווען איך בין געווען יונג, געווען אידן פון נאך די קריג, עס איז געווען פול די בתי מדרשים פרייטאג פארטאגס און מען האט געזאגט תהלים, מען האט געדאווענט דעמאלטס פרי, זיבן אזויגער, און פיר דרייסיג איז שוין געווען פול די ביהמ"ד מיט אידן וואס זענען געקומען אויסזאגן תהלים. מען דארף מרבה זיין מיט אמירת תהלים. תפלה בתחנונים. די תפילות דארפן זיין, אז דער באשעפער זאל געבן די כוחות אז מען זאל זיך קענען פירן ערליך.

מען דארף מתפלל זיין און בעטן אז דער באשעפער זאל געבן מ'זאל נישט איבערלאזן די וועלט אָן תשובה. מתפלל זיין, דער אייבערשטער זאל געבן, אפילו מ'איז נישט דערביי יעצט, אפילו יעצט קען ער נאך נישט טוען אלעס וואס ער דארף צו טוען, אבער אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו, ווען ס'וועט קומען די צייט, מיט אריכת ימים ושנים, נישט אוועקגיין פון די וועלט אָן דעם וואס מ'האט מתקן געווען וואס מ'דארף מתקן צו זיין. אויף דעם דארף מען עקסטערע תפילות, מתפלל זיין אויף תשובה, מען זאגט דריי מאל אין טאג שמונה עשרה, כאטש מכוון זיין ביי די איינע ברכה וואס מען בעט, השיבנו אבינו לתורתך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, זאגן מיט מער ישוב הדעת, זאגן מיט מער תחנונים, מתפלל זיין דערויף אז דער באשעפער זאל געבן מ'זאל צוקומען דערצו מתקן זיין וואס מ'האט געזינדיגט.

תפלה אויפן עתיד. מען לעבט אין א וועלט מיט שווערע נסיונות. קינדער בני בית, אז מ'זאל זיך קענען האלטן ערליך, אלעס האט צו טוען מיט תפלה, א מענטש קען מיט תפלה פועל'ן אלעס וואס ער דארף צו האבן, אלעס איז תלוי אין כח פון תפלה - און דאס איז די אמירת תהלים, מרבה זיין בתחנונים אין די טעג, ס'זאל זיין די עיקר פון תפלות וואס איז נוגע צו די ענינים פון ערליכקייט, וואס מען דארף האבן פאר זיך און פאר די דורות.

נאכדעם דארף מען מתפלל זיין אין די תפלות, בעטן פונעם באשעפער, מזה שחטאתי לפניך מחוק ברחמיך הרבים אבל לא על ידי יסורים וחלאים רעים. ס'איז דא א צייט וואס מען רעכענט זיך אפ מיטן מענטש, מען גייט אדורך פארשידענס יעדער איינער, וואס דאס איז אלץ מיט א חשבון פון די חטאים וואס מ'האט - און מ'קען מתפלל זיין בעטן פון אייבערשטן, מחוק ברחמיך הרבים, דער באשעפער זאל עס מוחק זיין, און מ'זאל נישט צוקומען צו יסורים וחלאים רעים. דער באשעפער זאל מכפר זיין אלעס אָן דעם אויכעט.

דער עונש, ווי דער סדר איז. אבער ס'איז דא אמאל וואס דער מלך קען געבן א פארדאן, ער קען יענעם באגאנאדיגן, ער מוז נישט זאגן פארוואס, אויב ער האט געטראפן חן אין די אויגן פונעם אדון, קען ער שרייבן דער מענטש איז פריי פון דעם וואס מ'האט אים מחייב געווען. קיינער דינגט זיך נישט אז ער איז חייב און ער איז שולדיג, מען האט דאך אפגע'פסק'נט אז ס'קומט אים אזוי, ס'איז שוין נאך א פסק דין, קען ער באפרייען יענעם אז ער זאל גארנישט טוען. פארוואס? ווייל ער האט געטראפן חן אין אויגן פונעם מלך.

ס'איז דא א ווארט פונעם מיטל'ן בעלזער רב זי"ע, האט ער געזאגט, אז די גמרא (יומא פו.) זאגט דאך אז ס'איז דא ארבע חילוקי כפרה, ס'איז דא זאכן וואס ווערן מכופר מיט תשובה, זאכן וואס דארף האבן יום כיפור דערצו, זאכן וואס דארף האבן דערצו יסורים, און אמאל איז דא יום המיתה וואס איז מכפר. האט דער הייליגער בעלזער רב געזאגט, אז דאס איז נאר לפי שורת הדין, אזוי קומט עס אויסגעשטעלט, ד' חלוקי כפרה. אבער ווען א איד איז מתפלל און בעט פונעם אייבערשטן, דער באשעפער זאל מוחל זיין אויף וואס ער האט געזינדיגט, און ער איז מפיל תחינתו פארן אייבערשטן, קען מען זוכה זיין, אז דער אייבערשטער זאל מקבל זיין תשובה אָן דעם וואס מ'זאל דארפן אדורכגיין די יסורים, יום המיתה.

איז דאך כל שכן ווען מען רעדט פונעם אייבערשטן, וואס א איד איז מתפלל ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, מתפלל זיין בעטן חן פונעם אייבערשטן, געב אונז א פארדאן, דער באשעפער זאל מוחל זיין אויף וואס מיר האבן געזינדיגט אָן דעם וואס מ'זאל דארפן אדורכגיין די ד' חילוקי כפרה. - און דאס איז תפלה, די צייט וואס מען בעט און מען איז מתפלל, מרבה זיין בתפלה בעטן פונעם אייבערשטן, סיי אויפן עתיד אז מען זאל קענען זיך פירן ערליך, און תפלה אויפן עבר, מ'זאל קענען מתקן זיין ביים לעבן וואס מען דארף, תפלה אז די תיקונים זאלן נישט דארפן זיין מיט שוועריקייטן, די תיקונים זאלן קענען זיין מיט א גראדן וועג.

די גמרא זאגט דארט ביי די ד' חילוקי כפרה, הני מילי באתרא דלא תבעי, אבל באתרא דתבעי לית לך בה, די גמרא רעדט דארט פון עפעס אנדערש, אבער עס איז מרומז, אז דאס איז נאר געזאגט געווארן באתרא דלא תבעי, די ד' חילוקי כפרה איז ווען מען בעט נישט, תפלה ווערט אנגערופן 'בעי', בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי. אָן תפלה דארף מען אדורכגיין די ד' חילוקי כפרה, אבער מיט תפלה ווען ס'איז תבעי, מען בעט פונעם אייבערשטן, קען א מענטש אדורכגיין אָן יסורים אָן די ד' חילוקי כפרה, דער אייבערשטער זאל אים מוחל זיין.

זוי פריער גערעדט, זאל דער אייבערשטער געבן מען זאל קענען אויסנוצן די טעג וואס קומען מיט תורה און עבודה און תפלה. און כל שכן ווען מען רעדט פון בחורים וואס זיצן און לערנען, דער עיקר עבודה איז תורה, מער אוועקגעבן זיך אויף שעות רצופות, אויסנוצן די צייט לערנען איין שעה נאכן צווייטן, נישט מפסיק זיין אין דערמיט, דאס איז פון די גרעסטע תיקונים וואס איז שייך פאר די וואס זיצן באהלה של תורה, אויסנוצן די צייט אויף תורה"ק.

איך וועל נאר מסביר זיין מיטן שכל וויאזוי ס'קען זיין. מען זעהט דאך אין חוקי המדינה איז דאך אויך אזוי, ס'איז דא א משפט, א מענטש האט געזינדיגט איז דא א חק וואס ס'קומט, פאר דעם קומט אזויפיל תפיסה, פאר דעם קומט

זאל דער אייבערשטער געבן מען זאל קענען מתקן זיין אלעס וואס מען דארף, מ'זאל קענען זיין אפגעהיטן פון יעדע חטא, הרהור חטא, וואס מען דארף זיין אפגעהיטן דערפון. מען זאל קענען אויפטוען אין אונזער לעבן וואס מען דארף אויפצוטוען, אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו, זאלן מיר זוכה זיין אלע אינאיינעם אקעגן צו גיין משיח צדקינו בב"א.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' יואל אברהם סאמעט הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישוא בני למול טוב	מוה"ר ר' שלמה זלמן פאללאק הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בני למול טוב	מוה"ר ר' משה ארי גיידא הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מוה"ר ר' אלי שייך הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' פנחס ראזענבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' פנחס רובין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהבנם בנו לעול התורה והמצות
---	---	--	---	---	---